

Oikeustapauskokoelma

Asia C-376/22

Google Ireland Limited ym.

vastaan

Kommunikationsbehörde Austria (Komm Austria)

(ennakkoratkaisupyyntö – Verwaltungsgerichtshof (Itävalta))

Unionin tuomioistuimen tuomio (toinen jaosto) 9.11.2023

Ennakkoratkaisupyyntö – Direktiivi 2000/31/EY – Tietoyhteiskunnan palvelut –
3 artiklan 1 kohta – Alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavan valvonnan periaate –
3 artiklan 4 kohta – Poikkeus tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevasta periaatteesta – Tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toteutettavan toimenpiteen käsite –
3 artiklan 5 kohta – Mahdollisuus ilmoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta rajoittavista toimenpiteistä kiireellisissä tapauksissa jälkikäteen – Ilmoittamatta jättäminen –
Mahdollisuus vedota kyseisiin toimenpiteisiin – Jäsenvaltion säännöstö, jossa asetetaan viestintäalustojen tarjoajille joukko lainvastaisiksi väitetyjä sisältöjä koskevia valvonta- ja ilmoittamisvelvollisuuksia siitä riippumatta, ovatko ne sijoittautuneet kyseiseen jäsenvaltioon vai eivät – Direktiivi 2010/13/EU – Audiovisuaaliset mediapalvelut – Videonjakoalustapalvelut

1. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Sähköinen kaupankäynti – Direktiivi 2000/31 – Tietoyhteiskunnan palvelut – Poikkeus tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta – Tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toteutettavan toimenpiteen käsite – Tiettyä yleisesti kuvattua tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmää koskevat yleiset ja abstraktit toimenpiteet, joita sovelletaan erotuksetta kaikkiin kyseisen ryhmän palvelujen tarjoajiin, eivät kuulu kyseisen poikkeuksen piiriin – Jäsenvaltion säännöstöä, jossa säädetään tällaisista toimenpiteistä viestintäalustojen tarjoajien osalta, ei voida hyväksyä*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31 5, 6 ja 8 perustelukappale sekä 1 artikla ja 3 artiklan 1, 2 ja 4 kohta)

(ks. 27–30, 34–36, 42, 47–49, 51 ja 53–60 kohta sekä tuomiolauselma)

2. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Sähköinen kaupankäynti – Direktiivi 2000/31 – Tietoyhteiskunnan palvelut – Poikkeus tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta – Hyväksyttävyyys – Edellytykset*
(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31 johdanto-osan 24 perustelukappale ja 3 artiklan 4 kohta)

(ks. 31–33, 45 ja 46 kohta)

3. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Sähköinen kaupankäynti – Direktiivi 2000/31 – Tietoyhteiskunnan palvelut – Alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavan valvonnan periaate – Ulottuvuus (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31 johdanto-osan 22 perustelukappale ja 3 artikla)*

(ks. 40–44 kohta)

Tiivistelmä

Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited ja Tik Tok Technology Limited ovat Irlantiin sijoittautuneita yhtiöitä, jotka tarjoavat viestintäalustapalveluja muun muassa Itävallassa.

Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria) (Itävallan viestintäalan sääntelyviranomaisen) totesi vuonna 2021 tekemissään päätöksissä, että edellä mainittuihin kolmeen yritykseen sovelletaan Itävallan lakia.¹

Kyseiset yhtiöt nostivat kanteet KommAustrian päätöksistä, koska ne katsoivat, että niihin ei pitäisi soveltaa kyseistä Itävallan lakia, jossa asetetaan viestintäalustapalvelujen tarjoajille siitä riippumatta, ovatko ne sijoittautuneet Itävaltaan vai muualle, useita velvoitteita, jotka koskevat väitetysti laittomien sisältöjen valvontaa ja niistä ilmoittamista. Kanteet hylättiin ensimmäisessä oikeusasteessa.

Hylkäämisen jälkeen mainitut yhtiöt tekivät Revision-valitukset Verwaltungsgerichtshofille (hallintotuomioistuin, Itävalta). Valitustensa tueksi ne väittivät muun muassa, että Itävallan lailla käyttöön otetut velvoitteet ovat suhteettomia ja ristiriidassa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden ja sen sähköisestä kaupankäynnistä annetussa direktiivissä² säädetyn periaatteen, jonka mukaan alkuperäjäsenvaltio, toisin sanoen jäsenvaltio, johon palveluntarjoaja on sijoittautunut, valvoo kyseisiä palveluja, kanssa.

Koska Verwaltungsgerichtshof oli epävarma siitä, olivatko Itävallan laki ja siinä palveluntarjoajille asetetut velvoitteet sopusoinnussa sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin kanssa siltä osin kuin kyseisessä direktiivissä säädetään muun jäsenvaltion kuin alkuperäjäsenvaltion mahdollisuudesta poiketa tietyn edellytyksin tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta, se esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön kyseisen direktiivin tulkinnasta.

Unionin tuomioistuin lausuu tuomiossaan siitä, voiko jäsenvaltio, jossa tietoyhteiskunnan palvelut vastaanotetaan, poiketa kyseisten palvelujen vapaasta liikkuvuudesta toteuttamalla paitsi yksittäisiä ja konkreettisia toimenpiteitä myös tiettyjä palveluja koskevia yleisiä ja abstrakteja toimenpiteitä, ja konkreettisesti siitä, voivatko tällaiset toimenpiteet kuulua sähköisestä kaupankäynnistä annetussa direktiivissä³ tarkoitettujen tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toteutettavan toimenpiteen käsitteen piiriin.

¹ Toimenpiteistä viestintäalustojen käyttäjien suojelemiseksi annettu Itävallan liittovaltion laki (viestintäalustalaki) (Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz, BGBl. I, 151/2020).

² Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/31/EY (EYVL 2000, L 178, s. 1; jäljempänä sähköisestä kaupankäynnistä annettu direktiivi)

³ Sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin 3 artiklan 4 kohta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin esittää aluksi, että mahdollisuus poiketa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta koskee sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin sanamuodon mukaan ”tiettyä tietoyhteiskunnan palvelua”. Tässä yhteydessä sanan ”tietty” käyttäminen viittaa siihen, että näin tarkoitettu palvelu on ymmärrettävä yksilölliseksi palveluksi. Jäsenvaltiot eivät siten voi toteuttaa yleisiä ja abstrakteja toimenpiteitä, jotka koskevat tiettyä yleisesti kuvattua tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmää ja joita sovelletaan erotuksetta kaikkiin kyseisen ryhmän palvelujen tarjoajiin.

Se, että sähköisestä kaupankäynnistä annetussa direktiivissä käytetään toimenpiteiden käsitettä, ei saata tätä arviointia kyseenalaiseksi. Käyttämällä tällaista laajaa ja yleistä ilmaisua Euroopan unionin lainsäätäjänä on nimittäin jättänyt jäsenvaltioiden harkintavaltaan niiden toimenpiteiden luonteen ja muodon, joita ne voivat toteuttaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevasta periaatteesta poikkeamiseksi. Kyseisen ilmaisun käyttäminen ei sen sijaan millään tavoin vaikuta tällaisten toimenpiteiden keskeisiin piirteisiin ja aineelliseen sisältöön.

Tämän jälkeen unionin tuomioistuin toteaa, että sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin asiayhteyden tarkastelu tukee tätä sanamuodon mukaista tulkintaa.

Mahdollisuus poiketa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta edellyttää, että jäsenvaltio, jossa kyseiset palvelut vastaanotetaan, ensin pyytää niiden alkuperäjäsenvaltiota toteuttamaan toimenpiteitä⁴, mikä edellyttää, että palvelun tarjoajat ja siten kyseessä olevat jäsenvaltiot voidaan yksilöidä. Jos jäsenvaltioilla olisi oikeus rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen vapaata liikkuvuutta yleisillä ja abstrakteilla toimenpiteillä, joita sovelletaan erotuksetta tietyn kyseisten palvelujen ryhmän kaikkiin palveluntarjoajiin, tällainen yksilöinti olisi, jos ei mahdotonta, ainakin suhteettoman vaikeaa, joten jäsenvaltiot eivät kykenisi noudattamaan tällaista menettelyllistä vaatimusta.

Unionin tuomioistuin korostaa vielä, että sähköisestä kaupankäynnistä annettu direktiivi perustuu alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavaa valvontaa ja vastavuoroista tunnustamista koskevien periaatteiden soveltamiselle, joten yhteensovitetulla alalla⁵ tietoyhteiskunnan palveluja säännellään ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, johon kyseisten palvelujen tarjoajat ovat sijoittautuneet. Jos vastaanottajajäsenvaltiot voisivat toteuttaa yleisluonteisia ja abstrakteja toimenpiteitä, joita sovelletaan erotuksetta tietyn tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmän kaikkiin palveluntarjoajiin siitä riippumatta, ovatko ne sijoittautuneet viimeksi mainittuun jäsenvaltioon vai eivät, alkuperäjäsenvaltiossa suoritettavan valvonnan periaate saatettaisiin kyseenalaiseksi. Kyseinen periaate johtaa nimittäin sääntelytoimivallan jakoon alkuperäjäsenvaltioon ja vastaanottajajäsenvaltioon välillä. Se, että jälkimmäisen jäsenvaltioon sallittaisiin toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, loukkaisi alkuperäjäsenvaltioon sääntelytoimivaltaa ja johtaisi siihen, että kyseisiin tarjoajiin sovellettaisiin sekä alkuperäjäsenvaltioon että vastaanottajajäsenvaltioon tai vastaanottajajäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Periaatteen kyseenalaistaminen olisi ristiriidassa sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin mukaisen järjestelmän ja sen tavoitteiden kanssa. Lisäksi se, että vastaanottajajäsenvaltioon sallittaisiin toteuttaa tällaisia toimenpiteitä heikentäisi jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta ja olisi ristiriidassa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen kanssa.

⁴ Sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin 3 artiklan 4 kohdan b alakohda.

⁵ Sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin 2 artiklan h alakohdassa tarkoitettulla tavalla.

Lisäksi unionin tuomioistuin mainitsee, että sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin tarkoituksena on poistaa sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan oikeudelliset esteet eli esteet, jotka johtuvat lainsäädäntöjen eroavuuksista sekä oikeudellisesta epävarmuudesta siltä osin, mitä kansallisia säännöksiä kyseisiin palveluihin sovelletaan. Mahdollisuus toteuttaa edellä mainitut toimenpiteet johtaisi kuitenkin viime kädessä siihen, että asianomaisiin palveluntarjoajiin sovellettaisiin eri lainsäädäntöjä, jolloin otettaisiin uudelleen käyttöön palvelujen tarjoamisen vapauden oikeudellisia esteitä, jotka kyseisellä direktiivillä on tarkoitus poistaa.

Niinpä unionin tuomioistuin päättää, että tiettyä yleisesti kuvattua tietoyhteiskunnan palvelujen ryhmää koskevat yleiset ja abstraktit toimenpiteet, joita sovelletaan erotuksetta kaikkiin kyseisen ryhmän palvelujen tarjoajiin, eivät kuulu sähköisestä kaupankäynnistä annetussa direktiivissä tarkoitettun tietyn tietoyhteiskunnan palvelun osalta toteutettavan toimenpiteen käsitteen alaan.